

ตัวละครวิกฤตในเรื่องสั้นไทย (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๓๘)

นางสาวศศิธร ขากรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๔๐

ISBN ๙๗๔-๖๓๗-๑๖๘-๓

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

37 21/8/02

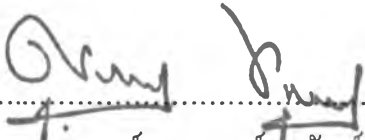
INSANE CHARACTERS IN THAI SHORT STORIES ,
1977 - 1995

Miss Sasithorn Yakorn

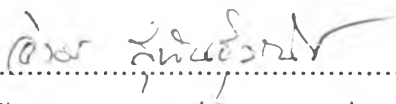
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai
Department of Thai
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-637-198-3

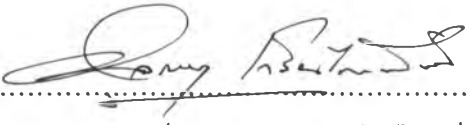
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ตัวละครวิกฤตในเรื่องสั้น ไทย (พ.ศ.๒๕๒๐ - ๒๕๓๘)
โดย นางสาวศศิธร ยากรณ์
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รศ.ดร.อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์

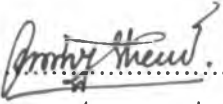
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภัทวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธุ์วัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา)

ศศิธร ยากรณ์ : ตัวละครวิกลจจริตในเรื่องสั้นไทย (พ.ศ.2520-2538) INSANE
CHARACTERS IN THAI SHORT STORIES, 1977-1995 อาจารย์ที่ปรึกษา :

ผศ.ดร.สุวรรณา เกรียงไกรเพชร, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.อนงค์นาฏ เดงิงวิทย์,
325 หน้า. ISBN 974-637-198-3

การศึกษาตัวละครวิกลจจริตในเรื่องสั้นไทย เป็นการศึกษาตัวละครวิกลจจริตที่ปรากฏในเรื่องสั้น
ไทย ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ.2520-2538 โดยละเอียด ในแง่กลวิธีการสร้างตัวละครวิกลจจริต บุคลิก
ลักษณะของตัวละคร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครวิกลจจริตกับตัวละครอื่น ๆ ศึกษาสารสำคัญของเรื่อง
ผู้เขียนเสนอผ่านตัวละครวิกลจจริต และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ตัวละครวิกลจจริตเสนอสารนั้น ทั้งนี้
โดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือรวมเรื่องสั้นและนิตยสารต่าง ๆ จำนวน 10 รายชื่อ ที่มีระยะเวลาการพิมพ์
ต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เขียนมุ่งสร้างตัวละครวิกลจจริตเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสื่อสารสำคัญ
ของเรื่อง จึงมีการใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพตัวละครวิกลจจริตให้ปรากฏออกมาชัดเจน และสร้างให้
ตัวละครเหล่านี้มีความสำคัญต่อการเสนอสารสำคัญ (messages) ของเรื่อง กลวิธีดังกล่าวได้แก่ การให้
บทบาทเป็นตัวละครเอกในเรื่อง การสร้างบุคลิกลักษณะทางกายภาพ การสร้างสภาพจิต การสร้างภูมิหลัง
และสถานภาพ และการสร้างความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในเรื่อง ในส่วนสารสำคัญของเรื่อง พบว่า
ตัวละครวิกลจจริตเสนอสารสำคัญที่แสดงถึงความล้มเหลวของสถาบันสังคมต่าง ๆ วิชาทฤษฎีวิจารณ์คำนิยม และ
สะท้อนให้เห็นสภาพการณ์อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทั้งยังทำให้เห็นว่า ในปัจจุบัน สถาบันเศรษฐกิจ
เป็นสถาบันที่มีอำนาจสูงสุดเหนือสถาบันอื่น ๆ สำหรับการเสนอสารสำคัญผ่านตัวละครวิกลจจริต พบว่าก่อให้เกิด
เกิดประโยชน์ในการสื่อสารหลายประการ กล่าวคือ เมื่อสื่อสารผ่านตัวละครวิกลจจริต จะทำให้สารนั้นมีความ
ความเด่นชัด รุนแรง แต่ในขณะที่เดียวกันก็สามารถลดความตึงเครียดอันอาจเกิดจากสารนั้นได้ เมื่อผู้เขียน
อ้างว่าสารนั้นผ่านออกมาจากปากของวิกลจจริต นอกจากนี้ยังเกิดผลเชิงจิตวิทยาต่อผู้อ่านด้วย คือเมื่อ
ผู้อ่านเห็นว่าตัวละครวิกลจจริตมีความคิดที่ดีและถูกต้อง จะทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นวิชาทฤษฎีวิจารณ์สังคม ใน
เรื่องกระบวนการกล่อมเกลากลางสังคม (Socialization) ที่มีบทบาทเป็นเกณฑ์ในการตัดสินความปกติ /
ไม่ปกติ ของคนในสังคม ว่าถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....
สาขาวิชา.....วรรณคดีไทย.....
ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....ศศิธร ยากรณ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C710102 : MAJOR THAI LITERATURE
KEY WORD: insane characters / short stories

SASITHORN YAKORN : INSANE CHARACTERS IN THAI SHORT STORIES, 1977-1995.
THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF.SUWANNA KRIENGGRAIPETCH, Ph.D. THESIS
COADVISOR : ASSO.PROF.ANONGNAT THAKOENGWIT, Ph.D. 325 pp. ISBN 974-
637-198-3

This thesis is a study of insane characters in Thai short stories, published during 1977-1995. The study aims at considering the characterization of the insane characters, the relationship between insane characters and other characters, as well as messages of writers conveyed through the insane characters and relevant impacts. Data is derived from collected short story books and 10 magazines published at least 5 years consecutively.

The analysis profiles the evidence to support that writers intentionally use insane characters to convey the messages of the stories. Various techniques are employed, such as giving them leading roles, physical and mental characterization, giving background and status, and relationship with other factors in the story. With regard to messages of the stories, insane characters disclose failure of social institution, criticize social values, reflect social problems, as well as point out that nowadays economy has the supreme influence over other factors in society. The technique of conveying messages through insane characters is beneficial in many ways. The messages can be sharply delivered, but at the same time they cannot be taken too seriously because the writers can claim that they come from insane characters. In addition, readers can be psychologically influenced, when judging insane characters' thinkings as quite normal or sensible. This can prompt readers to criticize socialization process which is a criteria in judging sanity or insanity of people in the society.

ภาควิชา..... ภาษาไทย
สาขาวิชา..... วรรณคดีไทย
ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิสิต..... ศศิธร ยากอร์น
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ศุภมาส วัฒนกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... Jimmy Kriengraipetch

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาและวิจัยในระดับปริญญาโทนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนการศึกษาจากมูลนิธิหม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ เป็นเวลา ๒ ปี จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์หม่อมหลวงจิรายุ และ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ รวมทั้งคณะกรรมการมูลนิธิฯทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ จาก ผศ.ดร.สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. ดร.อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม กรรมการสอบ คือ ผศ.อิงอร สุพันธุ์วนิช และ ผศ.ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา รวมทั้ง ผศ.ดร.ศรีศิลป์ บุญขจร คุณครูผู้เปิดโลกวรรณกรรม ผู้วิจัยระลึกในพระคุณและกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน

ขอบคุณพ่อ แม่ พี่นุ้ม พี่คู่ ลุง รวมทั้งแม่ของลดา และแม่ของพี่โจ ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจเสมอมา นอกจากนี้ยังมีเพื่อน พี่ น้อง ผู้เป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจณา แดง เอม ชู ฮิม จิว สุ พี่ทุ๋ ก พี่แฮปปี้ และน้องจ๊อบ และขอขอบคุณอาจารย์อโณทัย แห่ง โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความสนใจและความช่วยเหลือ

ขอบคุณพี่โจ สำหรับแรงบันดาลใจ ความรู้ และความเข้าใจที่มีให้

สุดท้าย ขอขอบคุณนามธรรมสองสิ่งที่มีชื่อว่า ความรัก และ ความอดทน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
สมมติฐานของงานวิจัย.....	๓
ขอบเขตของการวิจัย.....	๔
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	๕
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ วิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละครวิกตอริต.....	๗
๒.๑ บทบาทของตัวละครวิกตอริต.....	๘
๒.๑.๑ บทบาทในการดำเนินเรื่อง.....	๘
๒.๑.๑.๑ ตัวละครวิกตอริตที่ดำเนินเรื่องเพียงตัวเดียว.....	๑๐
๒.๑.๑.๒ ตัวละครวิกตอริตที่เป็นกลุ่มและดำเนินเรื่องร่วมกัน.....	๑๓
๒.๑.๑.๓ ตัวละครวิกตอริตที่ดำเนินเรื่องร่วมกับตัวละครปกติ ที่เป็นตัวละครเอกด้วยกัน.....	๑๓
๒.๑.๑.๔ ตัวละครวิกตอริตที่ดำเนินเรื่องร่วมกับตัวละครปกติ ที่เป็นตัวละครรอง.....	๑๓
๒.๑.๒ บทบาทในปมปัญหาของเรื่อง.....	๑๔
๒.๑.๒.๑ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครวิกตอริตกับตัวละครอื่น...	๑๕
๒.๑.๒.๒ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครวิกตอริตกับสังคม.....	๑๖
๒.๑.๒.๓ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร.....	๑๗

	หน้า
๒.๑.๓ บทบาทในการเสนอสารสำคัญของเรื่อง.....	๑๘
๒.๑.๓.๑ ตัวละครวิกลจริตสื่อสารสำคัญเพียงตัวเดียว.....	๑๕
๒.๑.๓.๒ ตัวละครวิกลจริตสื่อสารสำคัญร่วมกับตัวละครอื่น.....	๒๐
๒.๑.๓.๓ วิธีการสื่อสารสำคัญของตัวละคร.....	๒๒
๒.๑.๓.๓.๑ สื่อสารด้วยความคิดคำนึง.....	๒๒
๒.๑.๓.๓.๒ สื่อสารด้วยพฤติกรรม.....	๒๒
๒.๑.๓.๓.๓ สื่อสารด้วยคำพูด.....	๒๔
๒.๒.๓.๓.๔ สื่อสารด้วยชะตากรรม.....	๒๔
๒.๒ ลักษณะพื้นฐานทางกายภาพของตัวละครวิกลจริต.....	๒๘
๒.๒.๑ บุคลิกลักษณะ.....	๒๘
๒.๒.๑.๑ ปกติเหมือนคนทั่วไป.....	๒๕
๒.๒.๑.๒ หวากระแวง.....	๓๑
๒.๒.๑.๓ เลื่อนลอย.....	๓๒
๒.๒.๑.๔ ช่างฝัน.....	๓๓
๒.๒.๑.๕ คล่องแคล่ว ร่าเริง.....	๓๓
๒.๒.๑.๖ เครื่องเครียด.....	๓๔
๒.๒.๑.๗ เชื้อมั่นในตนเองเกินกว่าปกติ.....	๓๕
๒.๒.๑.๘ บุคลิกภาพแปรปรวน.....	๓๖
๒.๒.๒ การแต่งกาย.....	๓๗
๒.๒.๒.๑ แต่งกายสกปรกรูปร่าง.....	๓๘
๒.๒.๒.๒ แต่งกายปกติเรียบร้อย.....	๓๕
๒.๓ สภาพทางจิตของตัวละครวิกลจริต.....	๔๑
๒.๓.๑ อาการผิดปกติทางอารมณ์.....	๔๒
๒.๓.๒ อาการผิดปกติทางพฤติกรรม.....	๔๓
๒.๓.๓ อาการผิดปกติทางความคิด.....	๔๔
๒.๓.๔ อาการผิดปกติทางด้านการรับรู้.....	๔๕
๒.๓.๕ อาการผิดปกติทางคำพูด.....	๔๖
๒.๓.๖ อาการผิดปกติด้านการหยั่งรู้สภาพตนเอง.....	๔๗
๒.๓.๗ อาการผิดปกติด้านการตัดสินใจ.....	๔๘

	หน้า
๒.๔ ภูมิหลังและสถานภาพของตัวละคร.....	๕๐
๒.๔.๑ ภูมิหลังและสถานภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดของตัวละคร.....	๕๐
๒.๔.๒ ภูมิหลังและสถานภาพที่เป็นสาเหตุของความวิกลจริต.....	๕๒
๒.๔.๒.๑ สภาพทางเศรษฐกิจ.....	๕๒
๒.๔.๒.๒ หน้าที่การงาน.....	๕๓
๒.๔.๒.๓ ครอบครัว.....	๕๔
๒.๔.๒.๔ ความเครียดจากสถานภาพ	๕๔
๒.๔.๓.๕ สภาพแวดล้อมทางสังคม.....	๕๔
๒.๔.๓.๖ อุดมการณ์ทางการเมือง.....	๕๕
๒.๕ การสร้างองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับตัวละครวิกลจริต.....	๕๗
๒.๕.๑ โครงเรื่อง.....	๕๗
๒.๕.๑.๑ เน้นพฤติกรรมและความคิดของตัวละครวิกลจริต.....	๕๘
๒.๕.๑.๒ เน้นพฤติกรรมของตัวละครวิกลจริต.....	๖๐
๒.๕.๑.๓ เน้นความคิดของตัวละครวิกลจริต.....	๖๑
๒.๕.๒ ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง.....	๖๓
๒.๕.๒.๑ บทบาทในการดำเนินเรื่อง.....	๖๓
๒.๕.๒.๒ บทบาทในปมปัญหาของเรื่อง.....	๖๔
๒.๕.๒.๓ บทบาทในการเสนอสารสำคัญของเรื่อง.....	๖๔
๒.๕.๒.๔ บทบาทในการบ่งชี้ตัวละครวิกลจริต.....	๖๔
๒.๕.๓ ฉากและบรรยากาศ.....	๖๖
๒.๕.๓.๑ ฉากบอกเวลา บรรยากาศ และสถานที่ที่แวดล้อมตัวละคร	๖๗
๒.๕.๓.๒ ฉากสร้างบุคลิกตัวละคร และบ่งบอกพยาธิสภาพ	
ของตัวละคร.....	๖๘
๒.๕.๓.๓ ฉากช่วยตัวละครสื่อสารสำคัญของเรื่อง.....	๗๒

	หน้า
บทที่ ๓ สารสำคัญของเรื่องที่เสนอผ่านตัวละครวิกฤตจิต	๗๖
๓.๑ ปัญหาในสถาบันสังคมแบบรูปธรรม	๘๒
๓.๑.๑ สถาบันเศรษฐกิจ	๘๒
๓.๑.๑.๑ ปัญหาการว่างงาน	๘๓
๓.๑.๑.๒ คุณค่าของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	๘๔
๓.๑.๑.๓ นโยบายการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ	๘๖
๓.๑.๒ สถาบันการเมืองการปกครอง	๘๘
๓.๑.๒.๑ การทำงานและความประพฤตินักการเมือง	๘๘
๓.๑.๒.๒ นโยบายของรัฐบาล	๙๒
๓.๑.๓ สถาบันครอบครัว	๙๗
๓.๑.๔ สถาบันศาสนา	๑๐๑
๓.๒ ปัญหาเกี่ยวกับค่านิยม	๑๑๐
๓.๒.๑ คุณค่าของค่านิยม	๑๑๐
๓.๒.๒ การปฏิบัติตามค่านิยม	๑๑๒
๓.๓ สภาพการณ์อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	๑๒๐
บทที่ ๔ เหตุและผลของการเสนอสารสำคัญผ่านตัวละครวิกฤตจิต	๑๒๕
๔.๑ คุณลักษณะของการสื่อสารสำคัญด้วยความวิกฤตจิต	
กับผลที่เกิดขึ้นภายในตัวบท	๑๒๕
๔.๑.๑ คนวิกฤตจิตเป็นผู้อยู่นอกเหนือแนวทางการกล่อมเกลากลางของสังคม	๑๓๐
๔.๑.๒ คนวิกฤตจิตเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากชะตากรรมอันรุนแรง	๑๓๕
๔.๑.๓ คนวิกฤตจิตมีภาวะการรับรู้ที่จำกัด	๑๓๗
๔.๒ คุณลักษณะของการสื่อสารสำคัญด้วยความวิกฤตจิต	
กับผลที่เกิดขึ้นภายนอกตัวบท	๑๓๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๔๔

หน้า

รายการอ้างอิง ๑๕๒

ภาคผนวก

แผนภูมิ ก แผนภูมิแสดงจำนวนคนวิกลจริตที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล..... ๑๕๕

ตาราง ๑ ตารางแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละครวิกลจริต..... ๑๖๐

ตาราง ๒ ตารางแสดงอาการผิดปกติทางจิต.....๑๖๑

ภาคผนวก ๑ บทความนโยบายเศรษฐกิจ.....๑๖๒

ภาคผนวก ๒ เรื่องสั้นที่ใช้เป็นข้อมูล.....๑๖๓

ประวัติผู้เขียน.....๓๑๕